

ELS BORDELLS MEDIEVALS DE VALLS I EL SEU MÓN

I. DISPOSICIONS GENERALS ENVERS EL FENOMEN DE LA PROSTITUCIÓ

Un cop l'hegemonia de Roma, davalla, la prostitució s'escampa per la majoria dels estats nascuts a Europa, sense perdre gaire les seves antigues característiques. Amb l'adveniment del cristianisme, la prostitució ràpidament i canònicament és va prescriure i la pràctica minvà palesament.

La prostitució apareix en les civilitzacions més avançades, com a un fenomen social, que sembla ser una manifestació visible del mal, però les arrels son més fondes i molt més humanes, malgrat la denigratòria i cavalleresca vessant amb que l'ha desfressada la literatura medieval, i potser fins i tot la de més ençà. És, per tant, un estament indigent, marginat i, fins i tot, deshumanitzat.

La seva indiscutible existència i l'abús, propicià, a l'època medieval, un estol de disposicions de caire oficial, que, existents ja al segle XIII, prengueren més relleu cap a primeries de segle XIV. El 1311, Jaume II, monarca profundament religiós i moralitzador, prengué cura de millorar els bons costums del seu poble. Va combatre la prostitució, i ordenà de fer desaparèixer els prostíbuls que hi hagués prop de monestirs i d'esglésies.

Al segle XV, cap a l'any 1432, la virtuosa Maria, esposa d'Alfons el Magnànim, també promulgà certes ordinacions en contra de les meretríus. Era l'època en què Vicens Ferrer, en els seus sermons, manifestava palesa preocupació pel que feia a aquest pecaminós estament i s'esforçava a desmerèixer, per a sempre, els prostíbuls.

2. ORDINACIONS A LES COMARQUES

L'existència de bordells a Tortosa, a Tarragona, a Montblanc, a Reus i a Valls, durant el període medieval, fou un fet¹, i això instà la promulgació d'una sèrie d'ordinacions municipals referents a tot aquest món de la prostitució.

La circumstància de no haver trobat pràcticament cap disposició pel que fa als bordells de Valls, malgrat la seva existència, ens ha inclinat a citar algunes de les prescripcions que sobre aquesta temàtica existiren en altres poblacions veïnes a la rodalia de Valls. Un historiador local ja s'en dolia, d'aquest particular².

Així doncs, les ordinacions de què Valls disposava, no degueren diferenciar-se gairebé gens de les que anirem assenyalant i, que pertanyen a les poblacions de les comarques tarragonines, tota vegada que, provenien majoritàriament de promulgacions de caire general, la qual cosa feia que guardessin una certa analogia.

Malgrat la gran preocupació de Jaume II, a posar seriosa cura en la vigilància dels establiments dedicats als banys corporals –focus considerable d'embolics³–, el juliol del 1346, els procuradors de Tortosa, ordenaven la prohibició d'anar als banys públics a les mores, a les jueves i a les bagasses, segons quins dies de la setmana. Les fembres públiques tortosines podien fer-ne ús el dilluns i el divendres, igual que les sarraïnes i les jueves. Aquests dies esmentats no hi podia anar cap dona cristiana⁴.

Els consellers de Tarragona, el 22 de febrer del 1379, atenent la súplica de l'hostaler de les meretrius, determinen no treure de la seva cambra, les armes que hi havia⁵. L'any 1386, el consell tarragoní determinà que *les fembres les quals son bagasses secretes* no es casessin, i que, mentre esperaven la resolució que havia de decidir on portar-les, alberguessin al lloc on hi havia la Boqueria. Seguidament es dictaminava castigar les dones que feien d'alcavotes⁶.

Potser, però, un dels casos més curiosos es presenta a Tarragona, durant les celebracions de la Setmana Santa, als segles XIV i XV, en què, com se sap recloïen les fembres públiques fora del bordell, *per tal que en la dita Setmana Santa no hagen avinentesa de peccar*, i generalment restaven, durant aquests dies, a mans dels religiosos que les preparaven per al compliment pasqual. Se'ls procuraven mantellines i altres robes decentes. De vegades, restaven sota la tutoria d'alguna persona que les feia participar en tots els oficis propis del temps⁷.

Interessantíssimes són les ordinacions sobre les meretrius i els alcavots a Reus i a Tarragona. L'any 1404, a Reus, es prohibia que cap alcavot o

altre home, tingués meretriu amb residència a la vila i al seu terme, durant sis dies, sota puniment pecuniari. Si els 60 sous que representava la multa no es podia pagar, se'ls posava a la presó deu dies, a pa i aigua⁸.

Existeix una altra ordinació a Reus de les primeres dècades del segle XV, la qual disposa *que nulla fembre publica no gos tocar a pane a carn ne a pex ne a fruyta*. Podien senyalar la mercaderia exposada al mercat però no podien tocar-la amb les mans⁹. Aquesta ordinació, a Cervera i a Solsona, afectava, a més a més, la població jueva. I tot això als segles XIV i XV¹⁰.

3. LA «COPULAM CARNALEM»

El tracte carnal existí a l'època medieval, ja no tan solament entre la població indígena, sinó que fins i tot, entre persones de les tres confessions llavors existents. La societat valenciana, com la societat catalana evidenciaren casos de comerç carnal entre la noblesa i els estaments més modestos, i fins i tot s'hi veieren implicades les famílies artesanes, i de la petita èlite¹¹.

El comú de Tarragona, l'any 1401, disposava que a tota persona que, de dia o de nit, entrés a casa d'algú per a jaure carnalment amb muller, filla, serventa o captiva, se li aplicués pena de mort. Així mateix per al missatger que abusava de la filla d'aquell, a casa del qual s'estava, que l'assotessin per la ciutat, i que tota dona casada que hom trobés fent acte carnal amb un altre home perdés la meitat dels seus guanys, i en cas que fos la filla, la legítima. L'any 1422, s'insistí novament contra aquells que tenien amigues que comerciaven carnalment amb forasters¹².

Unes ordenances de Reus de l'any 1428, entre d'altres manaments, vedaven les relacions carnals entre un home i una altra dona que no fos la seva¹³. Molt abans, però, Jaume II, el 1314, prescrivia clarament que a tota dona casada que es prostituís, se la condemnés a recórrer despullada les bòries i els carrers de la vila¹⁴.

De Valls, esmentarem un cas d'adulteri documentat l'any 1325. Es tracta de Bernat Plomer, que en presència de notari perdona la seva muller Marió d'engany i d'infidelitat envers ell. Entre els apartats del document, s'hi detalla que no li farà mals tractes ni tampoc no permetrà empresonar-la, ni la foragitarà de Valls, ni li prendrà cap dels seus béns. El mateix marit s'obliga a pagar 20 sous sino ho compleix, inclús que el posin a la presó en cas d'incompliment¹⁵.

ELS BORDELLS MEDIEVALS DE VALLS. SEGLES XIV-XV.

1. El vell Carreró de les Fembres, prop el Portal de Sant Antoni.
2. El bordell de l'Horta del Paborde.
3. El Carrer de les Fembrés i el bordell prop el Mercat del Bestiar.

També podem assenyalar certes declaracions que testimonis val·lencs feren en ocasió de la visita pastoral l'any 1449. De les acusacions, alguns preveres de la vila, en sortiren mal parats a causa de les difamacions de les quals jamai sabrem amb plena certesa llur veracitat i tan solament citem com a compromís històric¹⁶.

Totes aquestes situacions tampoc no ens han d'estranyar gaire, si tenim en compte que en aquesta època el clergat estava supeditat al famós arquebisbe de Tarragona, Pere d'Urrea. A més a més, la història ha registrat, d'aquells anys, casos semblants, fins i tot, al bisbat de Tortosa¹⁷.

Tant les ordinacions, com el món dels bordells i tots aquests incidents extramatrimonials registrats en època medieval observen unes característiques gairebé idèntiques entre les viles més preponderants de la geografia tarragonina. És per això que, partint d'aquest criteri, no hem dubtat –tot hi sabent que ens allunyàvem del tema específicament dedicat a Valls– a aportar dades concretes referents a les viles circumdants de Valls, per tal de pal·liar les interrupcions documentals que presentava l'estudi dels bordells val·lencs.

4. SITUACIÓ DELS BORDELLS DE VALLS

Sembla ser que en un principi, les dones públiques, vivien obligatòriament separades dels nuclis de la població, i se'ls concedien, com a morada, els anomenats *ravalls*, els quals determinaven les autoritats, i que, segons els llocs, prenien la denominació de *pobla*, per tractar-se d'un lloc apartat. D'aquesta manera desapareixia l'ofici de la prostitució a les cruïlles de camins i als extramurs allunyats de les viles, la qual cosa proporcionava un perill imminent.

Els bordells que trobem documentats a Valls quant al període medieval, daten dels segles XIV i XV i consten enclavats en dos llocs diferents. L'un a la part nord de la vila i l'altre ubicat a la part sud. Tots dos prestaven serveis conjuntament durant tot el decurs del segle XV i part del XIV.

4.1. *El bordell de l'Horta del Paborde*

Cap a l'any 1389, entre el Portal Nou i el Portal de Sant Antoni –avui Baixada de l'Església– i una de les torres de la muralla, existia una petita via pública denominada *carreró de les Fembres*, la qual era

molt a prop del portal. Dels anys 1377-1379, trobem citades les *cases de les fembres*, les quals estaven sotmeses a censals¹⁸ per part de la universitat de Valls. Aquest reduït nombre de *cases* –no disposem de gaire documentació–, devia ser reducte, potser, de l'antic bordell, que, en temps més reculats constituïen simples barraques fetes amb canyes i fustes.

El bordell de l'Horta del Paborde però, es trobava fora els murs de la vila. El camí que partia del Portal de Sant Antoni i que menava al pont d'en Farigola –punt de partida cap a Montblanc–, conduïa cap a l'Horta del Paborde i cap al bordell.

D'aquest indret tenim notícia que l'any 1332, ja es compraven terrenys per a edificar-hi casetes i corrals¹⁹. Diversos documents dels segles XIV i XV, ens parlen de llur ubicació. L'Horta del Paborde de Tarragona, tocava al camí públic situat a prop del Vall, al Torrent de la Mola, a l'hort dels Antonians i al camí o via dels Honors, és a dir, un camí –sembla ser– de circumval·lació fora dels murs de la vila²⁰. El mateix Paborde de Tarragona hi tenia un hort²¹.

Tota aquesta zona estava sotmesa a pagaments anyals a la pabordia.

Amb tot, però, la primera dada sobre les cases que formaven el bordell, les quals confrontaven amb la ja referida via dels Honors, ens resta documentada l'any 1358²². L'existència de llurs cases la trobem clarament reflectida als diferents documents del segle XV²³, sobretot, i també als censals que es pagaven a l'època²⁴.

Aquest indret, on hi hagué el prostíbul, durant tota la segona meitat del segle XV i XVI, prengué la denominació de *carrer del Bordell*²⁵. Les meretrius hi tenien un hort propi –segurament cedit per la universitat– que explotaven cap a l'any 1445²⁶.

4.2. *El carrer de les Fembres i el bordell del Mercat del Bestiar*

No sabem amb exactitud quan s'instituí aquest prostíbul. Ja funcionava al segle XIV, però, les notícies més fidedignes són de les primeres dècades del segle XV. Les dades de la seva existència es perllonguen durant tot el decurs de l'esmentada centúria, en què la vila de Valls disposava de dos nuclis per a les dones de guany.

Es trobava situat, aquest bordell, al sud de la població, a la part oposada del que ja hem referit anteriorment. S'hi arribava, des de fora dels murs de la vila, a través del Portal del Carme o bé a través del Portal d'en Llobets. El bordell es trobava tocant a la muralla o l'andador del mur^{26 bis}.

El lloc on estigué situat el bordell prengué desseguida el nom de *carrer de les Fembres*, via situada transversalment on desembocaven els carrers del Bestiar –avui Sant Sebastià²⁷, de la Tenalla –avui d'en Gavarró²⁸ i d'en Fonoll –avui de Santa Marina²⁹. Aquests tres carrers en tocar amb el *carrer de les Fembres*, afrontaven amb el rec del Carme³⁰.

Per la part de darrera, les cases del *carrer de les Fembres*, confrontaven amb la rasa i amb la balç del Carme, i amb el Vall, és a dir, la zona que vorejava l'actual Raval de Sant Francesc, fins més enllà de la Plaça del Carme³¹.

Les tres vies públiques que manaven al bordell, carrer d'en Fonoll, carrer de la Tenalla i carrer del Bestiar, documentades ja al segle XIV, comptaven amb pocs albergs³². El bordell es trobava situat també prop on es celebrava el mercat del bestiar, que no devia ser altra cosa que un escampat al mateix carrer del Bestiar, dit també carrer del Mercat del Bestiar, el qual afrontava amb dos carrers³³.

Al *carrer de les Fembres*, encara que, majorment, hi havia corrals i alguns patis de terra i horts³⁴, també hi existiren alguns albergs habitats per d'altres persones³⁵.

Les cases de les fembres públiques en aquest indret de la vila, també estaven subjectes a una sèrie de censals sobre les cases que elles empraven i de les quals s'ocupava la universitat³⁶. Sembla ser, però, que es feia la distinció entre les *cases de les fembres* i llur *hostal*³⁷.

També aquest prostíbul gaudia d'un corral i d'un hort al servei de les fembres³⁸, com era cosa força normal.

A partir del segle XVI, no sabem fins quan més es perllongà el seu bon funcionament. Disposem d'altres dades, que pertanyen a temps més avançats³⁹.

5. ELS ENCARREGATS DELS BORDELLS I ELS HOSTALERS. DISPOSICIONS

Hem vist com els bordells, gairebé sempre, estaven enclavats en llocs més apartats d'on la densitat demogràfica local tenia més rellevància, i com aquests indrets tenien diferents noms. El bordell, doncs, era el conjunt d'aquestes *cases de les fembres*, que a Valls, com que el nombre era considerable, la població arribà a denominar-lo, inclús, *carrer de les Fembres*. El bordell solia disposar com hem vist, d'horts i de corrals per al seu servei i ús. Disposava a més a més, de l'anomenat *hostal*, on s'estaven les meretrius.

No gaire lluny del bordell, generalment, hi acostumava a haver

sempre alguna taverna i tafureries, és a dir, llocs de joc. Aquests indrets, sempre mal sanejats i mancats de tota higiene, esdevingueren focus terribles de malalties⁴⁰.

El bordell, a vegades, era objecte clar i evident de baralles sangnoses així com de greus desenfrenaments, i cau privilegiat per a la gent inclinada als mals costums. Per tal, doncs, que els prostíbuls mantinguessin l'ordre, als segles XIII i XIV, hi havia uns funcionaris que a l'ensem de la inspecció, posaven en contacte els que cercaven delectança amb les dones de guany, per a la qual cosa cobraven una quantitat del preu convingut⁴¹. Tenien l'obligació de residir a la bagasseria.

No sabem exactament fins a quin punt arribà l'autoritat i la integritat moral d'aquells funcionaris o guardians, tota vegada que el 1363, Pere el Cerimoniós, privava, en els seus dominis, d'exercir tals serveis, perquè la majoria, hi tenien meretrius, provocaven el joc, i actuaven com a alcavots. El mateix rei, promulgà un bon nombre de pragmàtiques, dirigides als batlles de les poblacions, per tal que castiguessin la venda o el lliurament obligat o imposat a aquelles desgraciades dones, i per tal de condemnar alhora els preus abusius de lloguer que estipulaven els hostalers encarregats de les fembres mundanes, en els seus hostals.

Els alcavots i els hostalers, explotaven les fembres d'una manera intolerable. Per això, el 23 de juny del 1375, es dictaminà a Lleida diferents ordinacions per tal de poder millorar el tracte i la ignominiosa manera de viure d'aquelles pobres dones públiques. Malgrat tot el que es feia, hom encara s'aprofitava de les bagasses, i, a vegades, serviren oficialment a la soldadesca⁴².

De la mateixa manera que es castigaven les dones que intentaven prostituir d'altres dones de vida senzilla i honrada, sota la pena de recórrer nues i assotades els carrers i els llocs més concorreguts de la vila⁴³, i després d'acabar penjades a les forques, també es castigava als hostalers que admittien al seu hostel dones que normalment exercien aquell ofici, a les quals feien pagar 20 sous per a cada nit d'allotjament.

Ni hostalers ni meretrius no podien fer ús d'armes vedades. Als bordells, tan solament hi eren admeses aquelles dones que davant els batlles, declaraven la seva decisió de voler continuar la vida de bordell.

Hem dit, que una de les causes més turbulentes de la vida de les meretrius dels temps, foren els seus amics o amigues coneguts per alcavots, contra els quals es decretaren un sens fi de disposicions. Entre els segles XIV i XV, Tarragona i Reus, disposaren d'interessantíssimes ordenances municipals al respecte, com ja apuntàvem anteriorment⁴⁴.

De la mateixa manera que a Valls no es permetia sortir a la nit sense llum, el 1394, a Reus van decidir vedar la permanència als prostíbuls un cop tocat el *seny del lladre* o *cimbalum latronis*: «...an ordonat que si negu es trobat al bordell pus que lo seny del ladre sia tocat encara que tinga foch...»⁴⁵. Es tractava d'una campana vespertina que tocava a les nou del vespre.

6. LES FEMBRES I ELS HOSTALERS DE VALLS

Com assenyalàvem abans, a Valls, funcionaren dos bordells durant els segles XIV i XV, els quals estaven sota el regiment de la universitat mitjançant la col·laboració dels jurats, que, en certa manera, al segle XV, compliren els serveis, més que no pas de vigilància, de procurar cobrir les necessitats de les bagasses.

La universitat de Valls, per tant, contractava persones que volguessin assumir la responsabilitat del funcionament de la bagasseria, i més concretament de l'hostal de les fembres, residència comuna d'aquelles dones de guany. Sembla ser, doncs, que tot aquest món que oferien les cases de tolerància, formava part del patrimoni de la vila, i per a les quals, si calia, en pagava inclús, censals.

Malgrat la proliferació d'aquestes cases de prostitució, hem trobat, a Valls, només referències d'una crida referent a les fembres i als seus hostals, i encara pertany al segle XVI. El 3 d'agost del 1517, el Consell General de la vila, sota la rúbrica *De dona pública*, manifestava:

*«...que no sia neguna dona publica que guos guanyar sino en la casa e ostall publich de les fembres en pena de .xx. sous per quiscuna vegada e si lo ostaler consedera que les dones guanyaren en lo seu hostel as sabida sua que tal ostaler sia encorregut en dita pena...»*⁴⁶.

Del mes de maig del 1379, tenim notícies del pagament per part del claver a Joan Montroig per ocupar-se de l'hostal de les fembres de Valls i també a en Rosanes. Montroig cobrava 25 sous i 9 diners, mentre que en Rosanes en cobrava 44, anualment, potser perquè la seva dona també hi treballava. Mostra palesa que ja al segle XIV, prestaven serveis dues cases de prostitució a Valls⁴⁷.

El mes de juliol del 1394, un dels hostals es trobava sense encarregat. Aquesta situació obligà al Consell Especial de la vila a determinar que els jurats procuressin ràpidament la contractació d'una persona que

volgués regir-lo. Un any després, mitjançant una soldada anyal de 25 sous, se n'ocupava un tal Joan Roig.

Entrats ja al segle XV, les dades sobre hostalers, les trobem amb molta més freqüència. Entre el 1400 i 1401, els dos hostals de les fembres mundanes de Valls els regien respectivament, en Bernat Vallés⁴⁸, en G. Tomás, i un tal *Mala Cara*⁴⁹.

Entre els anys 1409 i 1411, un tal Pere Macip, el qual exercia el càrrec de saig, missatger i cobrador de les quísties de la universitat, i que feia també les crides públiques de la vila, era alhora joglar i a més a més s'ocupava de l'hostal de les fembres de Valls⁵⁰. L'any 1410, cobrava 120 sous, tant o més que l'estipendi d'un metge de l'època. Aquesta soldada estava en consonància a la diversitat de les seves ocupacions, pensem. Pere Macip, atenia només un dels hostals. De l'altre, l'any 1409, se n'encarregava Pere Fuster, que també a part de tenir l'hostal servia a la universitat per fer les crides públiques, exercia també de saig i alhora era joglar⁵¹.

L'any 1411, un altre matrimoni s'entengué amb la universitat per fer-se càrrec de l'hostal, Jaume Veciana i la seva muller⁵².

És curiosa la notícia que l'estiu del 1420, un tal Arnau Huguet, veí de Valls, acceptà ocupar-se del bordell de Morella, Castelló, per una durada de tres anys⁵³.

Per bé que de l'una banda la universitat de Valls obtenia alguns guanys pel fet de llogar o arrendar els bordells, d'altra banda es comprometia a cobrir les necessitats peremptòries que en un moment donat podien presentar-se. Llavors delegava un dels seus jurats, per a la compra de robes per a les fembres o per a l'adquisició de mantes, llençols o llits.

Així, el 1401, el Consell determina que el seu hostaler, anteriorment citat, G. Tomás, comprés *robes necessaries al dit ostall*, les quals tindria en pura comanda de la universitat valenca⁵⁴.

L'any 1421, el claver de torn, va pagar 3 sous a Francesc Julià, fuster, per l'obratge d'una *escala* de dotze escalons, donada a Na Caterina de Torres, hostalera de les fembres públiques⁵⁵. Dita escala servia per a pujar a un primer pis, segons hem pogut constatar⁵⁶. Pis enfustat amb teulada encanyissada i entaulada. L'hostal que regentava Na Caterina de Torres, era precisament al bordell situat al sud de la població, al *car-rer de les Fembres*, on ella encara hi tenia casa parada el 1435, disposant en aquest temps de diversos béns⁵⁷. El que no sabem amb certesa és si encara se'n feia càrrec, de l'hostal.

No sempre es pot determinar on anaven a parar els objectes que es

necessitaven al prostíbul, si al de l'Horta del Paborde, és a dir, el que estava enclavat al carrer del Bordell o al del carrer de les Fembres, al sud. Els apunts dels clavers o dels bossers gairebé no ho precisen mai.

El mes de juny del 1457, un tal Garcia, hostaler de les fembres, proposà anar-se'n de la villa, i, per tant, deixava el contracte. Davant tal dimissió, el Consell demanà als jurats de solucionar-ho immediatament⁵⁸.

Entre els anys 1457 i 1458, la universitat val·lenca, designà Antoni Giner, jurat, perquè s'ocupés de l'avituallament dels dos hostals de les fembres de Valls, per tal d'adquirir, llençols, diverses flassades i un traveser –coixí llarg que va de banda a banda de llit–, comprats als encants dels pubills d'en Gausach, de Puigdelfí⁵⁹.

També es comprà palla d'ordi, per a les màrfegues, suposem. S'adquiriren diverses *colgues* –espècie de jaç de fusta o de palla que feia les funcions de llit–, se'n feren adobar d'altres i es llogaren certes robes per al servei de l'hostal⁶⁰.

Aquests poden ser a grans trets alguns dels aspectes del món de la bagasseria que va desfilar paral·lelament amb el context d'efemèrides coetànies a la vila, on les vies públiques o els ravals de Valls els serviren d'escena.

Som conscients que els arxius val·lencs guarden encara moltes més dades sobre aquesta temàtica escabrosa de les meretrius i dels bordells de Valls.

Lluny de voler-ne fer una crítica moral, la nostra aportació inèdita i, alhora, sumària, malgrat l'aspresa que el seu estudi històric comporta, pot haver servit, si més no, com a introducció al coneixement d'aquest estament social que, generalment, hom vol amagar i que irremissiblement féu acte de presència en el conjunt històric val·lenc i en el de qualsevol altre indret de les comarques tarragonines.

Gabriel SECALL I GÜELL

NOTES

1. EMILI MORERA, *Tarragona Cristiana*, Vol. II, pàg. 894.
2. F. PUIGJANER, *Historia de Valls*, Valls 1881, pàg. 129.
3. *Història dels Catalans*, Editorial Ariel, Barcelona 1966, Vol. III, pàg. 1674.
4. F. CARRERAS I CANDI, *L'aljama de jueus de Tortosa*, «Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», Barcelona, Vol. IX, Fasc. III, (1928), pàgs. 32-33. Extret del Llibre I, XV de les *Costums de Tortosa*.

5. AHPT, (Arxiu Històric Provincial de Tarragona), Llibre del Consolat (Tarragona), 1378-1379, fol. 12v:

«...Item es determenat sobre la supplicacio que en Jacme Mir hostaler de les dones publiques ha dada en lo present consell que los honrats consols rahonen als honrats veguers que placia a ells que no vullen pendre ni trer armes de la cambra del dit Jacme Mir ni de sa muller ans aquelles tretes nan tornen a aquells de qui son aixi com es acostumat...».

6. Apèndix Documental I. Transcrit també per E. MORERA, Ob. cit., Vol. II, pàg. 892.

7. AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona), 1387-1388, fol. 53v. Albarans del 1388: «...En Garcia etc. dats a la dona na Bertomeua den Sala Trigintam sol. barch. per previsió e altres coses... fahedores a les fembres publiques en la Setmana Santa per tal que sien llunyades de peccat. Erecobrats dela albara de rebuda scrit a .xiii. de març lany etc....». Cf. E. MORERA, Ob. cit., Vol. II, pàg. 894. AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona), 1388-1389, fol. 17r. Divendres 2 d'abril 1389:

«...Item es stat determenat que sien donats .xxx. sol. a les ffembres publiques per a lur previsió ara en la Sentmana Santa...».

AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona) 1388-1389, fol. 22 r. (20 de març del 1389): «...En Bartomeu etc. dats an Francesch Cabater e en P. Frarrer ciutadans de la dita Ciutat per la messio que deuen fer en la Setmana Santa a les fembres publiques per tal que en la dita Setmana Santa no hagen avinentesa de peccar. Trigintam sol. barch. daço hi ha determinació de consell...».

AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona) 1492-1493, s/f. (12 abril 1493): «...tots aquells vint enou sous esis diners barcelonesos los quals vos de voluntat emanament no estaven (sic) pagats edisenla despesa que les dones publiques han stat fora de peccat en la Sanmana Sancta proppasada segons es quiscu any acostumat segons appar en lo compte...».

8. JOSEP M. GUIX, *Llibre de la Cadena de Reus*, «Edicions Rosa de Reus. Estudis Reusencs», Reus 1963, Vol. II, pàg. 90.

9. JOSEP M. GUIX, Ob. cit., Vol. II, pàg. 75.

10. AMC, Claveriat, 1398, fol. 111. Els paers de Cervera disposaven que cap fembra pública ni jueu no toqués amb les mans el pa ni la carn. F. CARRERAS I CANDI, *L'aljama...*, pàg. 35. Esmenta una ordinació de Solsona de l'any 1434, que prohibia a les meretrus i als jueus, tocar les mercaderies alimentàries.

11. ANTONIO MICHA VILLA, *El Reino de Valencia y la Casa de Aragón*, «III Congreso de Historia de la Corona de Aragón», Vol. II, (Valencia 1923), pàg. 156.

12. E. MORERA, Ob. cit., Vol. II, pàg. 891.

13. JOSEP M. GUIX, Ob. cit., pàgs. 125-126.

14. Les bòries, eren barris extrems de les viles. D'aquest vocable, esdevingué l'anomada bòria avall o escobada, per a significar la vergonya pública. Damunt d'un ruc s'hi asseia la persona o persones castigades. Se'ls guarnia amb un barret de tipus grotesc, i el saig de torn els anava assotant davant la població que els veia passar. Sobre aquests tipus de puniments, cf. *Història dels Catalans*, Ob. cit., Vol. III, pàg. 1750, i A. RUBIÓ I LLUCH, *Documents per a la història de la cultura catalana Mig-Eval*, «Institut d'Estudis Catalans», Barcelona 1908, pàg. 324.

15. Apèndix Documental II.

16. AHAT (Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona), Llibre de la Santa Visita, 1449. Pel que fa a Valls, cf. folis 69v-78v. Als folis 76v-78v, s'hi diu de les difamacions contra alguns preveres de Valls:

«...Item... que es fama publica que mossen Johan Solsona prevere se jau ab una dona muller del tintore e ab Nagrossa e ab na Redona e de aquesta se diu que ha una filla e ques troba una nit en la casa dela dita tintorera e quen hac gran ramor...», «...Item... que es fama publica que mossen se jau ab la amiga den Jachme lo sartre e eximatex entra cautelosament dins la casa dena Borthomeua que esta a la plaça per la dita raho...», «...Item que mossen Bernat Barçalo te una dona en sa casa dela qual es difamat la qual dona ne fa plor als amichs (tatxat) e es de mala fa ma hoc encara se diu quey (sic) amyll la filla de la, dita dona e juga ab ella...», «...Item han hoyt dir que mossen Huguet prevere totes hores ques vol ha asa voluntat la dita amiga den Jachme lo sartre...», «...Item han hoyt dir que mossen Ballot es difamat de una dona e que per aquella raho es fora dela vila de Valls...», «...Item... que Johan Pere (sic) es difamat de una dona maridada muller den Johan Aldareny...», «...Item... que mossen Nalbarratzi era difamat de una viuda que fonch muller de Ferrer Palmer...», «...Item... que han vist ballar lo Rector de Vallmoll

mossen Gual mossen Johan Solsona mossen Huguet mossen Segarra en festes de Santa Maria dagost e de Sant Johan... i, «*Item han vist ballar a mossen Solsona en noces e com be li venia a vesprades e amatinades...*». (Foli 76v).

17. MANUEL GRAU i MONSERRAT, *El bordell medieval de Morella*, «Boletín de la Asociación de Amigos de Morella y su comarca», Any IV, (1974-1978), pàg. 32. El 1406, esmenta un cas de *copulam carnalem* amb un clergue de Morella.

18. AHMV (Arxiu Històric Municipal de Valls), Llibre de Claveria, 1377-1378, fol. 58r: «...*Diluns que fo a .xxiii. dies del mes de setembre (1377) e era lo dia de Sent Miquell pagui an P. Reguer los quals la universitat li fa de censal cascun any en la dita festa per les cases de les fembres. E feuren albara .i. lliura...*».

AH MV, Llibre de Claveria, 1379-1380, fol. 68r: «...*Lo dia damunt dit (dimarts 17 de novembre 1379) pagui an P. Reguer corredor las quals la universitat li fa desens cascun any en la festa de Sent Miquell per les cases de les fembres...*».

AH MV, Llibre Gros de la Vila, (1428), fol. 179v: «...*Item ffa la vila ala dona Na Nadala per rao deles cases deles fembres les quals se tenen en lo seu hort en adintori del sensal que fa lo seu hort...*».

19. AHAT, Man. 26-196 (Valls) 1332, s/f (2 de març 1332). Pere dez Puig, de Valls, estableix a Tomàs Jornet, un pati per tal d'edificar-hi una casa-corrall.

20. Sobre llur situació a la vila vegeu: AHAT, Man. 37-384 (Valls) 1353, fol. 4v. AHMV, Llibre Estimes, 1411, fols. 13v: afronta amb el Vall i el camí. Fol. 19r, es parla del que feia de cens a la Pabordia. Fol. 41r: afronta amb el torrent de la Mola. Fol. 46r: afronta amb el camí dels Honors. Fol. 60v: afronta amb dues vies públiques. Fol. 69v: afronta amb el Vall. Cf. encara fols. 70v, 86v i 89v. AHMV, Llibre Estimes, 1430, fol. 12v: *.i. ort en la orta del Pebordre afronta ab lo rech dela orta e ab lo torrent, fa de sens al Pabordre*, fol. 39r: *.i. ort en lorta del Pabordre afronta ab lort de Sent Anthoni*. AHMV, Llibre Estimes 1460, fol. 36v: afronta amb el camí i el Vall. Llibre Estimes, 1495, fol. 65v: afronta amb el Vall Vell i el Roc. Fols. 45v, 63v, 68v i 97v: es fa referència al camí dels Honors, on s'endevina la seva funció de circumvallació.

21. AHMV, Estimes del Preveres, 1396-1427, fol. 48v (1396): «...*Item un ort en lorta del Pebordre afronta ab en Ponç Valles e ab .i. ort dels Senyor Pebordre ffa de sens .xxv. sous ab lou alla Pebordrya...*».

22. AHAT, Man. 269 (Valls) 1358, fol. 1v. Documenta, el 26 de juny del 1358: «...*quasdam domos vocatas bordell quas habemus indicta villa de vallibus...*», a l'Horta del Senyor Peborde de Tarragona, les quals afrontaven «...*cum via honoris et cum via publica...*».

23. AHMV, Llibre Estimes, 1411, fol. 42r: afrontació de les cases de les fembres. Llibre Estimes, 1430, fol. 7r: «...*Item .i. ort en la orta del Pabordre afronta ab les casses de les fembres...*». Cf. igualment els Llibres d'Estimes dels anys 1450, 1460 i 1470, fols. 25r, 71r i l'estima de Bt. Gasol, respectivament.

24. Apèndix documental III.

A més a més detallem: AHMV, Llibre de Claveria, 1423-1424, fol. 23r: «...*Item fos en dada que doni ab albara de manament e de rebuda ala dona Nadala .xii. diners los quals la universitat li fa de sensal cascun any en la festa de Sent Miquell per les cases deles fembres publiches...*». Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 12r: «...*Item fos en dats al dit mossen Avella procurador de mossen Jacme Farnos prevere beneficiat en la Seu de Tarragona cinch sous que la dita universitat fa al dit mossen Farnos per les cases de les fembres...*».

25. AHMV, Llibre Estimes, 1445, fol. 18r: A l'estima de J. Ondara s'hi cita el carrer del Bordell. Llibre Estimes, 1450, fol. 6v: «...*un solrech en la orta del Pebordre afronta ab en Johan Soler e ab lo Vall...*». (Estima de Joan Ondara). Al foli 17r: «...*Item un solrech al carrer del Bordell afronta ab Nondara...*». (Estima de Pere Ondara). Se citen diversos corrals al carrer del Bordell situat a l'Horta del Paborde: Llibre Estimes, 1460, 1470 i 1490, als folis: (43v, 44r i 66v), (66v) i (17v), respectivament. Vegeu també el Llibre Estimes, 1505, fol. 131v. Estima de P. Oller: «...*un corral en lo carrer del Bordell...*». Llibre Estimes, 1540. Estima de Joan Ferrer: «...*Item hun corral al carrer del Bordell afronta ab Narnau e ab en Johan Uguet blanquer...*».

26. Apèndix documental IV.

26 bis. AHMV, Llibre Estimes, 1505: «...*Un ort al sol del carrer de les Fembres publiques afronta ab lo mur...*». Llibre Estimes, 1515. Estima de Joan Teixidor: «...*Un ort al corredor del mur afronta ab la adoberia den Pere Ferrer e ab lo carrer de les Fembres...*».

27. AHMV, Llibre Estimes, 1495, fol. 79v: «...una casa enlo carrer del Bestiar afronte ab lo carrer deles Fembres eab Mossen Marti...». Idèntica afrontació al Llibre Estimes, 1505, fol. 134v.

28. AHMV, Llibre Estimes, 1495, fol. 42v: «...Item un forn de cantes en lo carrer de la Tenalla ab son obrador afronte ab la casa que fonch den Canaldes ab lo ostal de les fembres e ab Pere Farrer...».

29. AHMV, Llibre Estimes, 1430, fol. 98r. Estima de Jaume Coll: «...Item .i. corral al carrer den P. Fonoll afronta ab les cases de les fembres...». Pere Fonoll, fou jurat de Valls, els anys 1371-1374.

30. AHMV, Llibre Estimes, 1397, fol. 127r. El carrer d'en Fonoll, afronta amb el rec del Carme.

AHMV, Llibre Estimes, 1450, fol. 25r: «...una adoberia al carrer de la Tenalla afronta ab lo Rech del Carme...».

AHMV, Llibre Estimes, 1495, fol. 53r. «...un ort al carrer del Bestiar afronta ab lo rech del Carme e ab dit carrer...». Al foli 80v, diu que aquesta via afrontava amb altres dues vies més.

31. AHMV, Llibre Estimes, 1460, fol. 88v: «...un ort alsol del dit afronta ab lo Rech...». Foli 87v: «...un ort al carrer de les Fembres afronta ab Nanthoni Romeu e ab lo Rech...». Llibre Estimes, 1495, fol. 53r: «...un ort al carrer de les Fembres afront ab en Romeu ab lo Rech del Carme e ab dit carrer...».

AHMV, Llibre Estimes, 1450, fol. 97v: «...un ort al carrer de les Fembres afronta ab en Vives e ab la rasa...» (Del Carme). Llibre Estimes, 1402, fol. 181r: «...un ort davall lo Bordell afronta ab lo Vall...». Una reparació feta a la casa d'en Bertran de Llobets, situa aquest alberg tocant a lo Vall, el 1374. Unes estimes del 1402, fol. 111r, parlen d'un hort al Coll d'en Marti el qual afrontava amb lo Vall.

32. El carrer d'en Pere Fonoll, el 1397, no depassava els 4 albergs. Cf. AHMV, Llibre Estimes, 1397, fols. 124v. (S'hi esmenta l'alberg de Pere Fonoll) i 125v-127r.

El carrer de la Tenalla, el 1397, registra unes 26 estimes d'alberg. Cf. AHMV, Llibre Estimes, 1397, fols. 85v, 105r-117v. El carrer del Bestiar, era relativament curt: 6 albergs. Cf. AHMV, Llibre Estimes, 1397, fols. 119r-121v, i 122r,

33. Alguns albergs del carrer del Bestiar afrontaven amb dos carrers més: cf. AHMV, Llibre Estimes, 1402, fol. 109r, i Llibre Estimes, 1460, fol. 98r. Aquest mateix carrer, sota la denominació de Mercat del Bestiar, afrontant també amb dos carrers: cf. AHMV, Llibre Estimes, 1397, fols. 119r-120v.

34. Se citen corrals estimats al carrer de les Fembres a: AHMV, Llibre Estimes, 1435, fols. 98v, 100r i 133v. Llibre Estimes, 1445, fol. 81r. Llibre Estimes, 1450, fols. 59v, 83v, i 90v, Llibre Estimes, 1460, fols. 53r, 62v, 65r, 66r, 70v, 88v i 96r. Llibre Estimes, 1470, fols. estimes Andreu Huguet, F. Serra i Aleu. Llibre Estimes, 1485, fols. 48r, 13v (un ort al carrer de les Fembres fonch de Merqueder afronta ab la casa de les fembres), 35v, 71v i 85v. Llibre Estimes, 1490, fols. 15r, 19v, 37v i 79r (una casa en lo carrer de les Fembres afronta ab nanthoni guerau e ab un altre que afronte ab lo carrer de les Fembres). Llibre Estimes, 1495, fols. 43r, 45r-v, 58v, 64v, 77r, 78v i 79r. Al Llibre d'Estimes del 1505, fol. 134r, s'hi detalla (una casa al cap del carrer de les Fembres).

De l'any 1505, al carrer de les Fembres Públiques, hi existien els corrals de J. Redon, de Bernat Gassó i P. Bosch, cf. fols. 68r, 69r i 103r, respectivament. Mossèn Joan Frexa, hi tenia una part de casa, cf. fol. 197r. Llibre Estimes, 1515. S'hi assenyalen diversos corrals i cases, al carrer de les Fembres Públiques.

35. AHMV, Llibre Estimes, 1445, fol. 107v: Na Moragues hi tenia un alberg. Llibre Estimes, 1460, fols. 88v (Albergs de Contijoch, de Mateu Bagué i de Guillem Mercadé). Els albergs de Contijoch i de G. Mercadé, se citen encara l'any 1470.

36. La universitat s'ocupava de les obres dels murs, dels camins, d'aconduir els metges, dels pardals, dels sagis, dels joglars i de totes altres coses o carrechs comuns. Cf. AHMV, Llibre de les Estimes Preveres, 1396-1427, fol. 9v.

AHMV, Llibre de Claveria, 1423-1424, fol. 23r (1424): «...Item fos en dada ab albara de manament e de rebuda a la dona Nadala mara vostra .xii. diners los qualls la universitat li fa de sensall cascu en la festa de Sent Miquell per les cases de les fembres publiches...», i AHMV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 12r (1458): «...Item fos en dats al dit mossen Avella procurador de mossen Jacme Farnos prevera beneficiat en la Seu de Tarragona cinch sous que la dita universitat fa al dit mossen Farnos per les cases de les fembres...».

37. AHMV, Llibre Estimes, 1435, fol. 98v: *Item .i. corral al carrer de les fembres afronta ab l'ostal...». Llibre Estimes, 1445, fol. 81r: «Item un corral al carrer de les fembres afronta ab lo hostall...». Llibre Estimes, 1450, fol. 83v: «...Item un corral al carrer de les fembres afronta ab lo hostall...». Llibre Estimes, 1460, fol. 88r: «...Item un corral aqui matex afronta ab ell matex e ab les cases de les fembres...». (Es tracta de l'estima de Joan Garcia, al carrer del Bestiar). Llibre Estimes, 1495, fols. 16v: «...Item un ort al carrer de les fembres afronta ab la casa de les dites fembres...», 42v: «...Item un forn de cantes en lo carrer de la Tenalla ab son obrador afronte ab la casa que fonch den Canaldes e ab lo ostal de les fembres...», 79r: *un ort devall la casa de les fembres afronta ab en Jacme Farrer*, 79r: *un ort devall lo ostal de les fembres*, Llibre Estimes, 1505, fol. 134r: «...Item un ortet deball lo ostal de les fembres publiques afronta ab en Jacme Farrer. Item aqui matex un patiet de ort apres lo ostal de dites fembres...». Llibre Estimes, 1515. Estima d'Antoni Dalmau: «... Un ort al sol del carrer de les Fembres publiques afronta ab la casa del Bordell...». De la mateixa estima: «...Aqui matex un ort apres lo ostall de dites fembres...».*

38. Apèndix documental V. (Pel que fa al corral). Vegeu també: AHMV, Llibre Estimes, 1495, fol. 62r: «...Item un corral que es el carrer de les fembres publiques afronte ab Nandreu Uguet eab lort del bordell...».

39. Segons unes notes trobades a l'arxiu de Fidel de Moragas, sabem que cap a l'any 1541, aquest indret era denominat carrer del Bordell, i poc després arran d'haver-se produït l'enderrocament d'unes cases, es formà un descampat conegut per Plaça del Bordell. L'any 1570, sembla ser que aquest carrer prengué el nom de Lupanar Vell. Al 1603, un trull que abans fou adoberia –propietat dels hereus de Pere Teixidor– situat al carrer de la Tenalla, es trobava adossat al Lupanar Vell. L'any 1556, el 20 de novembre, el Consell General de la vila va determinar l'arrendament del bordell, especificant que el contracte no durés més de tres anys, segons diu el Llibre de l'esmentat Consell. El 1682, es parla d'un hort i d'una casa situada al Portal d'en Llobets (prop la plaça de Sant Francesc) que afrontaven, a més a més, amb el corredor del mur, vulgarment conegut per *el Bordell*. Tals afrontacions semblen voler identificar encara l'existència del bordell medieval que hem referit.

40. Una ordinació anglesa del segle XII, prohibia als qui regentaven els bordells d'admetre les dones que portessin la malaltia coneguda per *brenning*, és a dir, de la *cuisó*. El seu coneixement com a malaltia data del 1497, com a causa d'una terrible epidèmia que afectà pràcticament tot Europa. Amb tot, el terme *venèrea* o *malaltia de Venus*, l'introduí, el 1527, en Jacques Bethencourt.

41. MANUEL GRAU I MONSERRAT, Ob. cit., pàg. 28.

42. ACA, Col·lecció de Documents VI. Doc. Cxxxiii. L'1 de setembre del 1388, trobant-se el rei don Joan a Saragossa, va concedir permissió a un tal Gilibert Rovira, ciutadà de Tortosa, perquè aquest pogués organitzar un armament de 50 homes i de 10 fembres públiques, els quals embarcarien conjuntament cap a les terres del rei de Fez.

43. A Valls, als segles XVI-XVII, existí el *carrer dels Assotats*, que es trobava tocant als horts de les Monges Carmelites del Portal Nou. Cf. F. PUIGJANER, *Historia de Valls*, pàg. 210.

44. Apèndix Documental VI. Pel que fa a Tarragona. A Valls, als segles XVI-XVII, existí el *carrer dels Assotats*, que es trobava tocant als horts de les Monges Carmelites del Portal Nou. Cf. F.

44. Apèndix Documental VI. Pel que fa a Tarragona. JOSEP M. GUIX, Ob. cit., Vol. II, pàgs. 75-76 i 90. Pel que fa a Reus.

45. JOSEP M. GUIX, Ob. cit., pàg. 85.

Aquest toc de campana era usual també a Valls i a Tarragona durant els segles XIII-XV. Pel que fa a Valls, s'esmenta en una ordinació del 1312 i a AHMV, Llibre Gros, Lletra A, Núm. 50, Secció Batllia, Juradoria i Consell, Any 1383, fol. 74v, i a AHAT, Man. 47-304 (Valls) 1399-1400. Pel que fa a Tarragona, vegeu AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona), 1374-1375, fol. 5r.

46. F. CARRERAS I CANDI, *Ordinacions urbanes de bon govern a Catalunya. Ordinacions de Valls*, «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», Barcelona, Núm. 89, (1926), pàg. 371.

47. Apèndix Documental VII.

48. *Ibid.*, VIII.

49. AHMV, Llibre del Consell. Determinacions, 1397-1402, fol. 31r.

Vegeu també, AHMV, Llibre de Claveria, 1400-1401: «...Item fos en rebuda den Bng. Mulner. Clvi. sous per la fermença que avia an Mala Cara osteler de les fembres publiques al quall la universitat avia prestat .xiiii. florins per la dita rao en aquesta manera que com lo dit Mala Cara agues servit .vii. anys que fossen seus .vii. florins...».

50. Apèndix Documental IX.

51. Ibid., X.

52. Ibid., XI.

53. Aquesta dada la tenim gràcies a la gentilesa del nostre bon amic Manuel Grau i Monserrat, Professor de la Universitat de Barcelona, autor del treball anteriorment citat: *El bordell medieval de Morella*, pàg. 29.

54. Apèndix Documental XII.

55. AHMV, Llibre de Claveria, 1421-1422, fol. 14v: «...Item fos en dada ab albara de manament e de rebuda que doni an Francesc Julia fuster .iii. sous per lasquelles li he dats per una scala de .xii. scalons que ha feta ala casa deles fembres publiques laquall te la dona na Caterina de Torres ostalera de les dites fembres...».

56. AHMV, Man. Bernat Morató, 1393, fol. 8r. En un inventari d'aquest any s'hi detalla «...una scala ab .xi. scalons...».

57. AHMV, Llibre Estimes, 1435, fol. 133v: «...Item .i. corral al carrer de les Fembres affronta ab na Chaterina de Torres...». Llibre Estimes, 1430, fol. 43r. Se li estima: una casa al carrer del Forn Nou. Una vinya al pont de Na Pellicera. I, un corral al carrer d'en Fonoll.

58. Apèndix Documental XIII.

59. Ibid., XIV.

60. Ibid., XV.

APÈNDIX DOCUMENTAL

I

Dimarts, 7 d'agost 1386

AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona) 1386-1387, fol. 26r-v.

Ala proposicio feta que plagues al dit Consell que volgues elegir algun loch hon estiguessen algunes fembres les quals son bagasses secretes qui no sien maridades qui son en la ciutat. Es estat declarat per lo dit honrat consell que les dites fembres estiguen aqui hon solia esser la boqueria ho en aquell loch que als dits honrats consols sera vist esser fahedor E que los dits consols los liuyren los lochs hon les dites fembres deuran estar donant poder als dits consols que per la dita rao façen aquelles ordinacions ques volran.

Encara es estat determenat per lo damunt dit honrat consell que sia enquerit contra algunes dones que ha en la ciutat les quals dien que usen de alcavoteria. E feta la dita enquesta sien punides segons los merits de aquella per tal forma e manera que aquelles sie castich. E ales altres qui semblants coses volran fer eximpli donant poder als dits consols que sobre aquest fet puguen fer aquelles statuts o ordinacions ques sera vist fahedor.

II

Dimarts, 16 d'abril 1325

AHAT, Man. 22-190 (Valls) 1325, fol. 4r-v.

Die martis qui fuit .xvi. kls madii anno infra scripto Bernardus Plomer habitator de Vallibus in presentia mei not. Infra scripti (Bernat Vidal) et Petri Domingo et Bertrandi Querol et Arnaldi Artus presbiteri obtulit michi not. predicto Quandam cedulam papiream cum tenor talis est. Jo en Bernat Plomer Relex e perdo(no) avos na Mario muler mia tots accessos per vos en mi comesos e axi per aholteri com per altra manera. Item totes coses per vos contra mi feytes. E encara promet avos en bona fe e sens tot engan que jo nous ferre ni ferir vos fare neus en cloure ne en cloueus fare neus pendre ne pendreus fare nius fermare ni fermar vos fare per negun en gin nius fare estar fora lavila de Vals e azo jur que no fare contra de les coses de sus dites ne en preses ne en neguna daqueles e encara moblich apagar .xx. sol. de pena si yo contra feya en neguna de les coses de sus dites ho destar .xx. dies en laciya la qual pena ala cort de Vals sia aplicada. Item moblich sots pena de lomanatge per mi ja feyt en presencia den Jacme Sartre e den A. dez Pas perroquials an G. de Munsarrat batle del senyor archebisbe. Item me oblich a pena de .lx. sol. ho destar .xx. dies en laciya si los .lx. sol. pagar no podia e que jo no vendre ne en penyorarre ne negun sens noy posare ne neguna servetut per negun engin en les cases les quals hara poseim dins espay de .v. anys prop primers vinens sots la forza de lomanatge de munt dit ne en cara metre vestedures vostres peyora ne arnes ne joyes que adur pertayen ni tenir anuylla dona e res daquestes coses nogos contra fer en tot ne en partida. Item com fos consentiment vostro sens consentiment e volentat daquel que la carta tendra a hazo tot me oblich sots vertut del sagrament e sots la pena de sus dita e posada e vul que la pena sia aplicada ala cort e sia ami perduda si contra les coses de sus dites feya e en cara queus promet queus tornare la cosa (sic) per les coses que son en preses en tre mi e en Perico de Cabra si (...) la present carta (...) e obtenga fermetat per tot temps...

III

27 d'octubre 1407

AH MV, Llibre de Claveria, 1407, fol. 36r.

Item pagui ala dona na Mario muler den P. Reguer a .xvii. del mes de octubre lo censal lo qual la universitat li ffa tots anys per unes casses qui son en lorta del pebordre qui serveixen ales fembres mundaires per cascun any .xii. drs. pagi li .ii. anys ço es del M.cccc. iiii. he del any M.cccc.v. an albara.

Dissabte, 22 de novembre 1410

AH MV, Llibre de Bosseria, 1410-1411, fol. 19v.

Item fos en dada .ii. sous los quals pagui ala dona na Nadala los quals li pagui per rao daquels .xii. sous que la universitat li fa cascun any en la festa de sent miquell per les cases deles fembres les quals son en lorta del pebordre los quals heren deguts de .ii. anys ço es saber del any M.cccc. e nou e de deu axi que son .ii. sous an albara de manament e de rebuda.

IV

Diumenge, 29 de juny 1455

AH MV, Llibre del Consell, 1453-1462, fol. 50r.

Proposaren los dits honrats jurats lo senyor Nanthoni Romeu haia comprat un ort den P. Soler lo qual ort affronte ab lo bordell de la vila eab un ort seu edemana placia ala vila li vulla donar un poch de pati del ort del bordell com ell del seu ort se offer donarne tant omes quel seu que non pendra. E la paret mitgera que es del ort seu e del bordell sia closa etancada.

Dimecres, 22 de juliol 1455

AH MV, Llibre del Consell (Consell General), 1453-1462, fol. 52r.

Proposaren mes los dits honrats jurats que com lo senyor Nantoni Romeu conjurat llur permis (sic) tenir un forn ampliat lo qual es contiguu ab a una casa e ort del bordell de la predita vila demana placia ala vila donarli un pati que es enladita casa e ort del bordell com ell sia prest de donar ne aterstant del seu forn aque sia regoneguth per algunes persones per lo honrat consell elegidores.

V

1424

AH MV, Llibre de Claveria, 1423-1424, fol. 16v.

Item fos en dada ab albara de manament e de rebuda que doni al dit en Johan Fuster curador de la filla den Gm. Fuster ffrare seu q^o .iii. sous los qualls la universitat li fa cas-cun any en la festa de sent miquell sobre .i. corral alservey del ostall de les fembres comunes e son del any M.cccc.xx. Item li dats per la dita rao altres .iii. sous del any M.cccc.xxi. Item li dats altres .iii. sous del any M.cccc.xx. dos per que sien en suma nou sous e aço dels dits tres anys.

VI

20 de gener 1389

AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona), 1388-1389, fol. 15v.

Item com en la Ciutat stiguen molts homens alcavots e de mala vida. Es stat determenat e comenat als Consols e al honrats en Johan Çabater e Narnau Ramon e an Bernat de Quinçach (sic) que sobre aço puxen ordonar e fer a lur coneguda.

20 de desembre 1408

AHPT, Llibre del Consolat (Tarragona), 1408-1409, fol. 12v.

Item lonrat Consell per justes causes e rahanables proposades en Consell determena que en tot cas del mon los alcavots vagen fora eno hic sien sostenguts elos honrats consols decontinent requiren ab carta publica los veguers en entot cas decontinent los des guien edaciavant nols sostinguen pretestantlos dels sagrament e homenatge del sagramental e de dictar e de totes penes edapnatges etc. axi com pus largament dictar se puscha faenth tota aquella diligencia que poran. Aximatex requiren los veguers e pretesten que deguna gent estrangera no hic vaja armada de armes vedades ni encara ciutadans si justa raho no han.

VII

Abril-maig 1379

AH MV, Llibre Gros de la Vila, Lletra A, Secció Batllia, Juradia i Consell, any 1379, fol. 41v.

Fonch afermat Johan Monroyg per tenir lostal de les fembres en mayg de .Lxxviii. per vint e cinch sous nou diners los quals a rebuts apar en la claveria den Bernat Balcells claverari en dit any e fonch afermat per los senyors en Pere Jover, Franchesch Virgili, Johan Bofarull jurats lany present los quals arebuts en lo forn de la botigua.

Fonch afermat en Rosanes per tenir lostal de les fembres ab la sua dona a (en blanc) en abril any .Lxxiiii. per los senyors en Bernat Balcells, Jacme Frexe e Johan Virgili jurats per preu den .xxxiiii. sous per any apagar ab quatre pagues çoes de tres entres mesos .xi. sous. Ffonch liupagat lo darrer dia de juliol ab albara de manament en la claveria den March Mestre.

VIII

1400-1401

AHMV, Llibre de Claveria, 1400-1401, fol. 7r.

Dels diners deguts per en Valles ostaler.

Item fos en rebuda daquelles .ii. lliures .xv. sous quem eren assignades les quals en Bernat Valles ostaler deles fembres auja atornar ala vila se aujan dades frimantes e entre los altres P. Bertran q^e del quall no he pogut aver .i. flori quelitaniya per tant com samuler fos feta pagar e los bens del dit marit sen volian abundat e per ço non faç rebuda del dit flori restant mes dels .iiii. florins que he auts dels desus scrits ço es den Anthoni Alamany .l. flori de P. Mercader .l. flori den Ponç Valles .l. flori e den Ramon Burgueres altre flori que son .iiii. florins e daquestes faç rebuda que son .ii. lliures .iii. sous.

1400-1401

AHMV, Llibre de Claveria, 1400-1401.

Item pagui dimecres a .xxviii. de julioll per manament dels jurats al discret en P. Negre notari per una conte quem mete en forma deles fermences que en Valles ostaler deles fembres auia dades del prestech que la vila li a .i. sou.

IX

1409

AHMV, Llibre de Bosseria, 1408-1409, fol. 65v.

Item fos en dada an P. Macip sag .Lx. sous que la dita vila li dona de pensio dun any per lo servei que fa a la dita universitat per eser sag e trompador e fer les crides deles conselles e tenir lostal de les fembres publiques e em albara damanament e de rebuda fan .iii. lliures.

27 d'abril 1410

AHMV, Llibre de Bosseria, 1409-1410, fols. 44v-45r.

Item fos en dada an P. Macip sag per la yntrada daquest any present de .M.cccc.x. de la soldada que los honrats jurats li donen dun ayn ço es .Cxx. sous per servir la vila en de eser sag e fer les crides e de eser juchclar e de tenir lostal delles fembres publiques e començach teyn a .xvii. d'abril e am albara de manament e de rebuda fa la meytat que son .Lx. sous.

11 de setembre 1411

AHMV, Llibre de Bosseria, 1410-1411, fols. 18v-19r.

Item pagui an P. Macip saig e misager dela universitat en fer les crides a justar les conselles e an dat a plegar les questes E les tales dela dita universitat e per tenir les fombres e altres coses segons que apar En lo seu afermament lo qual pres lo senyor en Berenguer Mianes .Lx. sous per la axida del any lo qual any comença en lo mes de abril prop pasat e fonch axi convengut que apres la meytat dela soldada primera an albara de manament e de rebuda fa .iii. lliures.

X

24 d'abril 1409

AHMV, Llibre de Bosseria, 1409-1410, fol. 51v.

Item fos en dada an P. Fuster per la yntrada de quells .vi. lliures que los honrats jurats li an promeses dun any que ses afermat per servir la universitat de son ofici de eser sag e juchglar e de ffer les crides e de tenir lostal de les fombres publiques segons que pus largament es en lo libre de la cort a .xxiii. abril (1409) lo qual any li comença lo primer dia de mag e si fermança lo discret Narnau Aubertat prevere e paginliu .Lxvi. sous.

XI

Dissabte, 29 d'agost 1411

AHMV, Llibre de Bosseria, 1410-1411, fol. 41r.

Item fos en dada ab albara de manament de rebuda .Lxxxviii. sous los quals pagui an Jacme Vaciana los quals la universitat los presta a el a asa muler per tenir e acullir les fombres publiques les quals la dita universitat en pero los presta mentra que els tingent ostall ales dites fombres e si tenir no les volran que en contiuent los agen a tornar ala dita vila dela qual cosa se hobligaren disapte a .xxviii. de a gost any .M.cccc. e .xi. al libre de la cort.

XII

Divendres, 29 de gener 1401

AHMV, Llibre del Consell, Determinacions, 1397-1400.

...plener consell mes los damunt scrits an determenat que sien prestats an G. Tomas .x. florins ço es per tenir lostall affombres comunes pero que los dits .x. florins sien convertits en robes necessaries aldit ostall e de tenir en pura comanda per la vila les dites robes. E de aço aja affermat carta ay tall com los honrats jurats la volran enaqueles retencions (sic) e clausules quelles sera vist faedor.

XIII

Diumenge, 12 de juny 1457

AH MV, Llibre del Consell, 1453-1462, fol. 101r.

Item mes fonch proposat com en Guarcia ostaler del ostal deles fembres no volia mes esser ostaler que per que vessen (sic) sen volia sen fes determena lo dit honrat consell que fos remes (sic) als senyors de jurats e que ells li promessen (sic) al millor que trobaran.

XIV

1457-1458

AH MV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 15r.

Roba de les fembres.

Item fos en dats ab albara demanament e de rebuda al honrat Nanthoni Giner jurat quatorze sous per .i. parell de llançols que an comprats del corredor per mester del ostal de les ffembris.

1457-1458

AH MV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 15r.

Item fos en dats en albara de manament e de rebuda al honrat Nanthoni Giner quatre sous per a ell deguts per .i. jorn que ana apuig del ffi per comprar quatre fllaçades e miges fllaçades e .i. travesser del encant de Guausach de puig del ffi.

1457-1458

AH MV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 13r.

Item fos en dats ab albara de manament e de rebuda al honrat en Ramon Jofre jurat .Liiii. sous quatre diners los quals li son deguts per cinch miges fllaçades e .i. travesser que lonrat Nanthoni Giner jurat compra del dit Ramon Jofre los quals eren dels pobills den Gausach de puig del ffi e lo dit Ramon Jofre era curador.

XV

1457-1458

AH MV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 9r.

Item fos en dat ab albara de manament e de rebuda al honrat Nanthoni Giner sis sous .iii. diners que a pagats per palla dordi que a comprada per lostal deles fembres e axi matex afetes adobar les colgues an Johan Benet per que es entre palla e adob que per tot los dits .vi. sous .iiii. diners.

1457-1458

AH MV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 7v.

Item fos en dats ab albara demanament e de rebuda al honrat en Miquel de la Querola deu sous aell deguts per .i. colgua que los senyors de jurats lian comprada per l'ostal deles fembres .x. sous.

1458

AH MV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 18v.

Item fos en dat ab albara de manament e de rebuda an P. Cases deu sous aell deguts per .i. colgua que los honrats jurats li compraren per obs dels ostal de les fembres dela dita vila.

1458

AH MV, Llibre de Claveria, 1457-1458, fol. 19r.

Item fos en dats ab albara de manament e de rebuda a Johan Querol llaurador dos sous los qual li son deguts per lloguer de certa roba que presta al ostal de les fembres e que fer adobar .i. colgua .xii. diners la qual adoba en Johan Benet per qui aver cascun .i. sou...